T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2016 / 408
KARAR NO : 2016 / 440
KARAR TR : 26.9.2016

ÖZET: Jandarma Astsubay olarak İlçe Jandarma Komutanlığı emrinde görevli iken karayolu üzerinde meydana gelen bir trafik kazasına müdahale etmesinin emredilmesi üzerine Jandarma Trafik Tim Komutanı olarak davalı tarafın sahibi olduğu araçla, araç içerisinde yolcu konumunda bulunarak olay yerine intikal eden davacıların murisinin, dava dışı üçüncü bir şahsın sevk ve idaresindeki aracın çarpması sonucu hayatını kaybetmesi nedeni ile davacıların uğradığı maddi ve manevi zararın tazmini istemiyle açtığı davanın, 2918 sayılı Kanunun 110.maddesindeki özel düzenleme gereğince ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk

K A R A R

Asıl Dava ve Birleşen Dava
Davacıları : Kendi adına asaleten B.D.'ye velayeten P.D.
Vekili : Av. M.S.A.
Asıl Dava ve Birleşen Dava
Davalısı : İçişleri Bakanlığı (Adli Yargıda)
Vekili : Av. C.Y.
Davalı : Jandarma Genel Komutanlığı (İdari Yargıda)
Vekili : Av.K.Y.

O L A Y : Davacı vekili, dava dilekçesinde özetle; davacılardan P.D.'nin eşi ve B.D.'nin babası olan müteveffa Jandarma Astsubay Başçavuş İbrahim Deri'nin, Edirne-Keşan İlçe Jandarma Komutanlığı emrinde görevli iken 28 Temmuz 2010 tarihinde Keşan-Enez karayolu üzerinde meydana gelen bir trafik kazasına müdahele etmesinin, bağlı bulunduğu İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından emredilmesi üzerine, Jandarma Trafik Tim Komutanı olarak davalı tarafın sahibi ve 2928 sayılı yasa uyarınca işleteni olduğu, 722022 plakalı araçla, araç içerisinde yolcu konumunda bulunarak olay yerine intikal etmiş olduğunu, burada gerekli emniyet önlemlerini alma görevini ifa ettiği esnada, dava dışı Ümit Gün isimli şahsın sevk ve idaresindeki 22 RF 988 plakalı aracın çarpması neticesinde vefat ettiğini, davacıların olay sebebiyle müteveffanın desteğinden yoksul kaldıklarını ve derin üzüntü yaşadıklarını, davalı idarenin kusursuz sorumluluk ilkesi uyarınca davacıların maddi ve manevi zararlarını tazminle yükümlü olduğunu belirterek; fazlaya ilişkin tüm hakları saklı kalmak kaydıyla, Pınar DERİ için 150.000 TL manevi tazminat ve 500 TL maddi tazminat,Buse DERİ için 100.000 TL manevi tazminat ve 500 TL maddi tazminat, olmak üzere toplam 251.000 TL (ikiyüzellibirbin TL) maddi ve manevi tazminatın olay tarihinden(28.07.2010) itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalıdan müteselsilen tahsiline karar verilmesi istemi ile adli yargı yerinde dava açmıştır.

Davacılar vekilinin ayrıca yine İçişleri Bakanlığı'na karşı; aynı olay nedeni ile davacı P.D. için 155000 TL maddi tazminatın, B.D. için 45000 TL maddi tazminatın davalıdan tazmini istemi ile dava açtığı, davanın Ankara 7.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/331 Esasına kaydedildiği, Ankara 7.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin de 12.07.2011 gün ve 2011/331 Esas, 2011/323 Karar sayılı kararı ile dosyanın, Ankara 10.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/260 Esas sayılı dosyası ile birleştirilmesine karar verdiği, Mahkemenin iş bu kararı üzerine her iki davanın Ankara 10.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/260 Esas sayılı dosyası üzerinden devam ettiği tespit edilmiştir.

Ankara 10.Asliye Hukuk Mahkemesi: 28.12.2011 tarih ve 2011/260 Esas, 2011/514 Karar sayılı kararında; "...Asıl ve birleşen dava tazminat istemiyle açılmıştır. Olay günü 26/07/2010 tarihinde Keşan-Enez il yolu 3. Km. Sığili Köyü mezarlığına 100 m mesafede Keşan'dan Enez istikametine olan şerit üzerinde daha önce meydana gelen maddi hasarlı kazaya müdahale için intikal eden ilçe jandarma komutanlığına bağlı Trafik ekibinin olay mahalline intikal etmesi ve kaza yapan araçların arkasına tepe lambaları yanık vaziyette durarak daha sonn olabilecek bir kazayı önlenmek için kendi araçlarının arkasında geriye -doğru trafik koniler ile işaretleme yaptıktan sonra mevcut kazaya müdahale ederek kaza yapan araçlardan önündekilerini Sığili köyü sapağına göndererek diğer aracı kaldırmadan önce ekibin aracını kazan yapan araçların 80-100 metre civarında ön tarafa çekerek karşı yönden gelen trafiği kontrol etmek isterken Enez istikametinden Keşan istikametine seyreden 22 RE 988 plakalı araç sürücüsü Ümit Gün alkollü olarak dikkatsiz ve tedbirsiFşekılde araç kullanarak direksiyon hakimiyetini kaybetmesi nedeniyle karşı yönden gelen trafiğin şeridine girerek daha önce meydan gelen kazaya müdahale eden görevli İbrahim Deri'ne çarpması sonucu ölümlü trafik olayı meydana gelmiştir.

Keşan Asliye Teza Mahkemesinin 2010/572 Esas sayılı dosyası ile yapılan yargılama sonucunda verilen 27/01/2011 tarihli kararda, ölenin kaza anında gerekli güvenlik tedbirlerini aldığıancak olaya sebep olan sanığınjtlkollüjve hız limitini aşmak ve şerit ihlali yapmak suretiyle müteveffaya çarparak ölümüne sebep oiduğu bilinçli taksirle hareket ettiği tam kusurlu olduğundan tecziyesine karar verilmiştir.

Davacılar vekili idarenin kusursuz sorumluluğu olduğunu iddia etmektedir. Toplanan delil durumuna, ceza dosyasına nazaran kaza tamamen 3. kişinin tam kusuruna dayanmakta olup, ölüm olayı ile davalı idare arasında illiyet bağı bulunmadığından davanın reddi gerekmiştir." şeklindeki gerekçesi ile asıl ve birleşen dava yönünden davanın reddine karar vermiş, verilen karar davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Yargıtay 4.Hukuk Dairesi: 07.05.2013 gün ve 2012/9685 Esas, 2013/8227 Karar sayılı kararı ile: "..Davacılar vekili; müvekkil erinin desteğinin Keşan İlçe Jandarma Komutanlığının emrinde görevli iken trafik kazasına müdahale ettiği sırada , 3. Sahsın sevk ve idaresindeki aracın karıştığı trafik kazasında vefat ettiğini, idarenin kusursuz sorumluluk ilkesi uyarınca sorumlu olduğunu iddia ederek tazminat istemiştir. Davalı İçişleri bakanlığı bir kamu tüzel kişisidir. Kamusal kurallar çerçevesinde faaliyet göstermekte olup eylem ve işlemleri de kamusal niteliktedir ve kamu hizmeti kavramı çerçevesindedir. Davada ileri sürülüş ve olayın gerçekleşme biçimine göre, davanın anılan davalıya yöneltilmesinin nedeni de hizmet kusurudur. Kamu hizmetinin görülmesi sırasında ve hizmet kusurundan doğan zararların gideriminde idari yargı görevlidir. (2577 sayılı İYUY. m.2) Mahkemece, yargı yolu bakımından görevsizlik kararı verilmesi gerekirken işin esasının incelenerek yazılı şekilde esastan reddine karar verilmiş olması bozmayı gerektirmiştir." şeklindeki gerekçesi ile hükmün bozulmasına karar vermiş, davalı vekilinin karar düzeltme talebini de 25.11.2013 gün ve 2013/14188 Esas, 2013/18393 Karar sayılı kararı ile reddetmiştir.

ANKARA 10.ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ:02.2014 gün ve 2013/572 Esas, 2014/99 Karar sayılı kararı ile; "…Davacılar vekili; müvekkillerinin desteğinin Keşan İlçe Jandarma Komutanlığının emrinde görevli iken trafik kazasına müdahale ettiği sırada, 3. Şahsın sevk ve idaresindeki aracın karıştığı trafik kazasında vefat ettiğini, idarenin kusursuz sorumluluk ilkesi gereğince sorumlu olduğunu iddia ederek eldeki tazminat davasını açmış bulunmaktadır.

Davalı İç İşleri Bakanlığı bir kamu tüzel kişisidir. Kamusal kurallar çerçevesinde faaliyet göstermekte olup, eylem ve işlemlerinde kamusal niteliktedir ve kamu hizmeti kavramı çerçevesindedir. Davada ileri sürülüş ve olayın gerçekleşme biçimine göre davanın anılan davalıya yöneltilmesinin nedeni de hizmet kusurudur.

Kamu hizmetinin görülmesi sırasında ve hizmet kusurundan doğan zararların giderilmesinde idari yargı görevlidir. (2577 sayılı İYUY.madde 2) Bu nedenle davaya bakmakla mahkememiz görevli bulunmadığından yargı yolu bakımından mahkememizin görevsizliğine karar verilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır."şeklindeki gerekçesi ile yargı yolu bakımından asıl ve birleşen davada mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiş, verilen karar taraflarca yasal süresinde temyiz edilmediğinden 08.04.2014 tarihinde kesinleşmiş ve karara bu şekilde şerh edilmiştir.

Davacı vekili bu kez, aynı gerekçelerle; fazlaya dair hakları saklı kalmak kaydıyla davacıların desteği İbrahim Deri'nin vazifesi başında şehit olması sonucu davacıların desteğini yitirmesinden dolayı davacı eş P.D. için 500 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminata, davacı çocuk B.D. için 500 TL maddi ve 40.000 TL manevi tazminata hükmedilmesine, hükmedilecek tazminatlara olay tarihinden (28 Temmuz 2010) itibaren yasal faiz yürütülmesine karar verilmesi istemi ile idari yargı yerinde dava açmıştır.

Edirne İdare Mahkemesi: 04.12.2014 gün ve 2014/411 Esas sayılı hasım düzeltme kararı ile; "..Davanın doğru hasım olan Jandarma Genel Komutanlığı husumetiyle incelenmesi gerektiğinden, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin (c) fıkrası gereğince İçişleri Bakanlığı hasım mevkiinden çıkarılarak Jandarma Genel Komutanlığı'nın gerçek hasım olarak tesbit edilmesine ve ancak 1 inci ve 2 nci savunma dilekçesi Jandarma Genel Komutanlığı tarafından verildiğinden dava dilekçesinin Jandarma Genel Komutanlığı'na tebliğine ve dava dosyasının yeniden tekemmül ettirilmesine gerek olmadığına, kararın bir örneğinin davacıya, İçişleri Bakanlığı'na ve Jandarma Genel Komutanlığı'na tebliğine" karar vermiştir.

Jandarma Genel Komutanlığı vekili süresi içerisinde verdiği cevap dilekçesinde özetle; görev itirazında bulunmuştur.

Edirne İdare Mahkemesi: 04.12.2014 gün ve 2014/411 Esas sayılı kararı ile; "..2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 5. maddesinde de; ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülecek olanlar dışındaki tam yargı davalarının idare mahkemelerinin görevinde olduğu düzenlenmiştir.

Öte yandan, 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 20. maddesinde; asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetiminin Askeri Yüksek İdare Mahkemesi tarafından yapılacağı düzenlenmiştir.

2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun 4. maddesinde, Jandarma Genel Komutanlığı'nın Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir parçası olup, Silahlı Kuvvetlerle ilgili görevleri, eğitim ve öğrenim bakımından Genelkurmay Başkanlığı'na, emniyet ve asayiş işleriyle diğer görev ve hizmetlerin ifası yönünden ise içişleri Bakanlığı'na bağlı olduğu düzenlenmiş, 7. maddesinde ise emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak jandarmanın mülki görevleri arasında sayılırken, askeri kanun ve nizamların gereği görevlerle Genelkurmay Başkanlığı'nca verilen görevleri yapmanın jandarmanın askeri görevleri olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinden, idarenin işlem ve eylemlerinden doğan zararların tazmini istemiyle açılan tam yargı davalarının kural olarak idare mahkemelerinin görevinde olduğu, ancak özel düzenleme niteliğindeki 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 20. maddesi uyarınca asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların Askeri Yüksek idare Mahkemesi'nin görevinde olduğu anlaşılmaktadır.

Bakılan davada, davacıların murisi İbrahim Deri Jandarma Astsubay Başçavuş rütbesiyle görevini ifa ettiği sırada bir aracın çarpması sebebiyle vefat ettiğinden dolayı olayın asker kişiyi ilgilendirdiği konusunda tereddüt bulunmamakla birlikte, yukarıda belirtilen mevzuat çerçevesinde olayın asker kişiyi ilgilendirmesinin yanısıra askeri hizmete de ilişkin olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir.

Dava konusu olayda Jandarma Astsubay Başçavuş İbrahim Deri'nin Keşan-Enez karayolunda meydana gelen bir trafik kazasına müdahale etmekle görevlendirilmiş ve kaza yerinde emniyet tedbirlerini almakta olduğu sırada ölümüne yol açan olayın gerçekleşmiş olması sebebiyle, 2803 sayılı Kanun'un 7. maddesi dikkate alınarak uyuşmazlığın askeri

hizmet kapsamındaki bir göreve ilişkin olmayıp jandarmanın mülki görevlerine ilişkin olduğu, dolayısıyla uyuşmazlığın çözümünde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olmayıp 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesi gereğince idari mahkemesinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır." şeklindeki gerekçesi ile, uyuşmazlığın görüm ve çözümü idare mahkemesinin görev alanına girdiğinden, davalı idare tarafından uyuşmazlığın görüm ve çözümünün Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'ne ait olduğu gerekçesiyle yapılan görev itirazının reddine karar vermiştir.

EDİRNE İDARE MAHKEMESİ: 21.01.2016 gün ve 2014/411 Esas, 2016/22 Karar sayılı kararı ile; "… 2918 sayılı Yasanın hukuki sorumluluk ve sigorta başlıklı sekizinci kısmında; araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin hukuki sorumluluğu; bir başka deyişle motorlu araçların karıştığı trafik kazaları sonucu ortaya çıkan zarar nedeniyle araç sahiplerinin ve işletenlerin hukuki sorumluluğu düzenlenmiştir.

2918 sayılı Yasanın hukuki sorumluluğa ilişkin sekizinci kısmında yer alan hükümler birlikte değerlendirildiğinde; Devlet ve diğer kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların karıştığı kazalar nedeniyle araç işleticisi sıfatıyla kamu idareleri ve kuruluşlarına karşı açılacaklar da dahil bütün araç sahibi ve işleticilerine karşı açılan davaların görüm ve çözümü adli yargının görev alanına girmektedir. Fakat kamu idareleri ve kuruluşlarının, trafik güvenliği ve düzenini sağlamak amacıyla gerek kendi kuruluş yasaları, gerekse 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre yürüttükleri hizmetlerin, kamu hizmeti niteliğini taşımaları ve 2918 sayılı Yasada da görevlendirilen kamu idare ve kuruluşlarının sorumluluklarının ayrıca düzenlenmemiş olması karşısında; trafik düzeni ve güvenliği hizmetlerinden kaynaklandığı öne sürülen zararların tazmini istemiyle, ilgili idarelere karşı açılan davaların görüm ve çözümü idari yargının görev alanına girmektedir.

Sonuç olarak, Karayolları Genel Müdürlüğünün kuruluş yasasında belirlenen, 2918 sayılı Yasa'da tekrarlanan görevlerinden, yani; yol yapım, bakım, işletme, trafik güvenliğini sağlama şeklinde yürüttüğü kamu hizmetinden kaynaklanan hukuki sorumluluğunun idare hukuku ilke ve kurallarına göre belirlenmesi; bu sebeple açılacak tam yargı davalarının da idari yargı yerinde çözümlenmesi, bu hususların dışında kalan araç işleteninin verdiği zararlardan kaynaklanan(zarar görevin kamu görevlisi olup olmadığına bakılmaksızın) davalara ise adli yargı yerlerince bakılması gerekmektedir.

Bu durumda, Jandarma Astsubay Başçavuş İbrahim Deri'nin, karayolunda gerekli trafik önlemlerinin alınması görevini ifa ettiği sırada, Ümit Gün adlı bir şahsın sevk ve idaresinde bulunan araç ile aşırı hız ve şerit ihlali yapmak suretiyle çarpması neticesinde vefat ettiği, bir başka deyişle Ümit Gün isimli araç işleteninin verdiği zarar sebebiyle hayatını kaybettiği anlaşıldığından, meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, adli yargı yerlerinin görev alanında bulunduğundan görev yönünden reddi gerekmektedir." şeklindeki gerekçesi ile davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 15/1 -a ve 14/6. maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karar davacı vekiline 29.03.2016 tarihinde, davalı Jandarma Genel Komutanlığı vekiline 28.03.2016 tarihinde tebliğ edilmiş, süresinde kanun yoluna başvurulmadığından kesinleşmiştir.

Davacı vekili adli ve idari yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları nedeniyle oluşan olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Nuri NECİPOĞLU'nun Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 26.9.2016 günlü toplantısında:

İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27.maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; 2918 sayılı Yasa'dan kaynaklanan sorumluluk davasında adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14.maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, davacı vekilinin istemi üzerine, idari yargı dosyasının son görevsizlik kararını veren mahkemece, adli yargı dosyası da temin edilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 28.07.2010 tarihinde Edirne-Keşan İlçe Jandarma Komutanlığı emrinde görevli iken Keşan-Enez karayolu üzerinde meydana gelen bir trafik kazasına müdahale etmesinin bağlı bulunduğu İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından emredilmesi üzerine Jandarma Trafik Tim Komutanı olarak davalı tarafin sahibi ve 2928 sayılı yasa uyarınca işleteni olduğu 722022 plakalı araçla, araç içerisinde yolcu konumunda bulunarak olay yerine intikal eden davacıların murisinin, dava dışı Ümit Gün isimli şahsın sevk ve idaresindeki 22 RF 988 plakalı aracın çarpmasısonucu hayatını kaybetmesi nedeni ile davacıların uğradığı maddi ve manevi zararın, olayda kusuru bulunduğu iddia edilen davalılardan tazmini istemi ile açılmıştır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 3. maddesinde, her türlü idari eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerin yol açtığı vücut bütünlüğünün kısmen veya tamamen yitirilmesine yahut kişinin ölümüne bağlı maddi ve manevi zararların tazminine ilişkin davalara asliye hukuk mahkemelerinin bakacağı hükmüne, geçici 1. maddesinde ise, bu Kanunun yargı yolu ve göreve ilişkin hükümlerinin, Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki tarihte açılmış olan davalarda uygulanmayacağı hükmüne yer verilmiş, bu Kanunun 3. maddesinin (1) numaralı fikrasının birinci cümlesinin iptali amacıyla açılan davada, Anayasa Mahkemesi, 16.2.2012 tarih ve E:2011/35, K:2012/23 sayılı kararıyla: dava konusu kuralla, sadece kişinin vücut bütünlüğüne verilen maddi zararlar ile buna bağlı manevi zararların ve ölüm nedeniyle oluşan maddi ve manevi zararların tazmini konusunun kapsama alındığı ve bu tazminat davalarına bakma görevinin asliye hukuk mahkemelerine verildiği; buna göre, aynı idari eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerden kaynaklanan zararların kapsama alınmadığı; sorumluluk sebebi aynı olsa da bu zararların tazmini davalarının

idari yargıda görülmeye devam edeceği; bu durumda, idarenin aynı yapı içinde aldığı kararın bir bölümünün idari yargıda bir bölümünün adli yargıda görülmesinin yargılamanın bütünlüğünü bozacağı ayrıca iki ayrı yargı kolunda görülen davalarda, idarenin sorumluluğu, bu sorumluluğun kapsamı, idarenin tazmin yükümlülüğü konularında farklı sonuçlara ulaşabileceği; esasen idare hukukunda var olan hizmet kusuru ve kusursuz sorumluluk kavramlarının, kişilerin gördüğü zararların tazmininde kullanılan ve kişilerin idare karşısında korunma kapsamını genişleten kavramlar olduğu; idare hukukunda, idarenin hiçbir kusuru olmasa da sosyal risk, terör eylemleri, fedakarlığın denkleştirilmesi gibi kusursuz sorumluluğa ilişkin kavramlara dayanılarak kişilerin uğradığı zararların tazmin edilmesinin mümkün olduğu, özel hukuk alanındaki kusursuz sorumluluk hallerinin ise, belirli konular için düzenlendiği ve sınırlı olduğu; idarenin idare hukuku esaslarına dayanarak tesis ettiği tartışmasız bulunan eylem ve işlemler ile idarenin sorumlu olduğu diğer sebeplerden kaynaklanan zararlara ilişkin davaların idari yargı yerlerinde görülmesi gerektiği; bu nedenle, yukarıda belirtildiği gibi, aynı idari eylem, işlem veya sorumluluk sebebinden kaynaklanan zararların tazminine ilişkin davaların farklı yargı yerlerinde görülmesinde kamu yararı ve haklı neden olduğunun söylenemeyeceği gerekçesiyle iptaline karar vermiştir.

Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin, askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu; ancak, askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağı belirtilmiş; 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 25.12.1981 tarih ve 2568 sayılı Yasa ile değişik 20. maddesinin birinci fıkrasında, "Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Türk Milleti adına; askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetimini ve diğer kanunlarda gösterilen, görevleri yapar. Ancak, askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda; ilgilinin asker kişi olması şartı aranmaz" denilmiştir.

Buna göre, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlem veya eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

1602 sayılı Yasa'nın değişik 20. maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlar asker kişi sayılmaktadır. Davacının 1602 sayılı Yasa'nın 20. maddesinde sayılan asker kişilerden olduğu ve bu nedenle dava konusu eylemin asker kişiyi ilgilendirdiği tartışmasızdır.

Olayda, eylemden dolayı zarar görenin asker kişi olduğunda tartışma yok ise de, tazminatın konusunu oluşturan zararın jandarmanın eyleminden doğması nedeniyle, yürütülen hizmetin niteliğinin incelenmesi gerekmektedir.

2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun, 3. maddesinde, jandarma "silahlı askeri bir güvenlik ve kolluk kuvveti" olarak tanımlanmıştır

Aynı Kanunun 'Jandarmanın Genel Olarak Görevleri' başlıklı 7. Maddesinde;

"a) Mülki görevleri;

Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak.

b) Adli görevleri;

İşlenmiş suçlarla ilgili olarak kanunlarda belirtilen işlemleri yapmak ve bunlara ilişkin adli hizmetleri yerine getirmek.

c) Askeri görevleri;

Askeri kanun ve nizamların gereği görevlerle Genelkurmay Başkanlığınca verilen görevleri yapmak;

d) Diğer görevleri;Yukarıda belirtilen görevler dışında kalan ve diğer kanun ve nizam hükümlerinin icrası ile bunlara dayalı emir ve kararlarla Jandarmaya verilen görevleri yapmak." denilmek sureti ile Jandarmanın görev alanı belirlenmiştir.

2918 sayılı Yasa'nın 'Trafik Zabıtasının Görev ve Yetki Sınırı ile Genel Zabıtanın Trafik Hizmetlerini Yürütmeye İlişkin Yetkisi' başlıklı 6. Maddesinde;

" Trafik zabıtası ve genel zabıtanın görev ve yetki sınırı;

a) Trafik zabıtası;

(İlk fıkra mülga: 17/10/1996 - 4199/4 md.)

Trafik zabıtası görevi sırasında karşılaştığı acil ve zorunlu hallerde genel zabıta görevi yapmakla da yetkilidir.

Mülki idare amirlerince, emniyet ve asayiş bakımından zorunlu görülen haller dışında, trafik zabıtasına genel zabıta görevi verilemez, araç, gereç ve özel teçhizatı trafik hizmetleri dışında kullanılamaz.

b) (Değişik bent: 21/05/1997 - 4262/1 md.) Genel Zabıta: Trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde polis; polisin ve trafik teşkilatının görev alanı dışında kalan yerlerde de jandarma, trafik eğitimi almış subay, astsubay ve uzman jandarmalar eliyle yönetmelikte belirtilen esas ve usullere uygun olarak trafiği düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya görevli ve yetkilidir." denilmek sureti ile trafik zabıtasının bulunmadığı veya yeterli olmadığı yerlerde trafiği düzenleme ve trafik suçlarına el koyma yetkisinin uzman jandarmalara ait olacağı düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un Trafik Kazalarına El Koyma ve Bilirkişilik ' başlıklı 83. Maddesinde;

Trafik kazalarına;

a) Adli yönden gereği yapılmak üzere mahalli genel zabıtaca,

b) Kazanın oluş nedenlerini, iz ve delillerini belirleyerek trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek üzere de trafik zabıtasınca el konulur.

Trafik zabıtasının görevli olmadığı veya bulunmadığı karayollarında meydana gelen kazalarda trafik kaza tespit tutanağı mahalli genel zabıtaca düzenlenir ve bir örneği o yerin trafik zabıtasına gönderilir.

Karayollarında meydana gelen ve yalnız maddi hasarla sonuçlanan trafik kazalarında tarafların anlaşması halinde ve fiil başka bir suç oluşturmuyorsa adli kovuşturma yapılmaz ve Türk Ceza Kanununun 565 inci maddesi hükmü uygulanmaz.

Trafik kazalarında yolun trafiğe kapandığı hallerde; trafik zabıtası veya genel zabıta; iz ve delilleri kaybolmayacak şekilde işaretledikten ve gerekli işlemleri yaptıktan sonra, karayolunu trafiğe açmaya yetkilidir.

Karayolunun trafiğe kapanmasına ölümlü ve hayati tehlike yaratan yaralanmalı kazalar neden olmuş ve bu kaza can, mal ve trafik güvenliğini etkiliyor ve başka bir yoldan geçiş verilemiyorsa Cumhuriyet savcısının gecikeceğinin anlaşılması halinde, gerekli işaretlemeler yapılıp araç ve ölüler kenara alınarak durum bir tutanakla tespit edildikten sonra yol trafiğe açılır.

Trafik zabıtası, usul kanunlarına göre görevlendirilirse, trafik kazalarında bilirkişilik yapar.

Trafik kazaları, kaza tahkik memurluğu, bilirkişilik ve bunlarda aranacak şartlar ile diğer esaslar yönetmelikte gösterilir." şeklindeki düzenleme ile Trafik kazalarına; adli yönden gereği yapılmak üzere mahalli genel zabıtaca, kazanın oluş nedenlerini, iz ve delillerini belirleyerek trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek üzere de trafik zabıtasınca el konulacağı, ancak trafik zabıtasının görevli olmadığı veya bulunmadığı karayollarında meydana gelen kazalarda trafik kaza tespit tutanağının mahalli genel zabıtaca düzenleneceği ve bir örneği o yerin trafik zabıtasına gönderileceği düzenlenmiştir.

Davacının, Edirne-Keşan ilçe Jandarma Komutanlığı emrinde görevli iken olay tarihinde Keşan-Enez karayolu üzerinde meydana gelen bir trafik kazasına müdahale etmesinin bağlı bulunduğu İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından emredilmesi üzerine Jandarma Trafik Tim Komutanı olarak olay yerine intikal etmiş olduğu; kaza yerinde emniyet tedbirleri alma görevini ifa ettiği sırada dava dışı Ümit Gün isimli şahsın sevk ve idaresindeki aracın kendisine hızla çarpıp kaçması neticesinde vefat ettiği, meydana gelen ölümlü trafik kazasının 2803 sayılı Kanun'un 7. Maddesinin 'd' bendinde düzenlenen diğer kanunlarla verilen görevler kapsamında, 2918 sayılı Yasa'nın 6. Maddesi ile belirlenen trafik düzeninin sağlanması görevi esnasında meydana geldiği, davacının görevinin, askeri kanun ve nizamların gereği olan görevler kapsamında Kanun'un 7. maddesinin b bendinde belirtilen "askeri" görev olarak değerlendirilmesi söz konusu olmadığı, söz konusu eylemin askeri hizmete ilişkin olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda davada, davacı tarafından, 2803 sayılı Kanun'un 7. Maddesi yollamasıyla 2918 sayılı Kanun'un 6. Maddesi kapsamında, 2918 sayılı Kanun'un 83. Maddesi gereğince yerine getirilen görev sırasında meydana gelen kaza sonucu oluşan zararın tazmini istenilmektedir.

2918 sayılı Kanunun 19.1.2011 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Kanunun 14. maddesiyle değişik 110. maddesinde " İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dahil, bu yasadan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fikra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir." denilmiş olup, geçici 21.maddesinde ise " Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fikrasının göreve ilişkin hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz. " denilmiştir. Belirtilen yasal düzenleme karşısında, 2918 sayılı Kanun'un Geçici 21.maddesi nazara alındığında, davacının, uyuşmazlığa konu olaya ilişkin olarak Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'ne dava açtığı tarih 02.10.2012 olup, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110.maddesinin 1.fikrasının göreve ilişkin hükmü yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda veya Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bir dava bulunmadığından, 2918 sayılı Kanun'un 110.maddesinin somut olaya uygulanacağı tartışmasızdır.

2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fikrasının iptali istemiyle Bursa 3.Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2.Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, şu gerekçesi ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir: "… Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur._Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2.,125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir…" (Any. Mah.nin 26.12.2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararı; R.G. 27.3.2014, Sayı: 28954, s.136-147.)

Anayasa'nın 158 inci maddesinin son fikrasında " Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev

uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır." denilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, yasa koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibariyle görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158 inci maddesi uyarınca, başta Mahkememiz olmak üzere diğer yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesindedir.

Bu durumda, 2918 sayılı Yasanın 19.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen kararları gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle davanın görüm ve çözümü adli yargı yerinin görevine girdiğinden Ankara 10.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 13.02.2014 gün ve 2013/572 Esas, 2014/99 Karar sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ankara 10.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 13.02.2014 gün ve E:2013/572, K:2014/99 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 26.9.2016 gününde, Üye Süleyman Hilmi AYDIN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Nuri	Ali	Yusuf Ziyaattin	Alaittin Ali
NECİPOĞLU	ÇOLAK	CENİK	ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Mehmet	Yüksel
AYDIN	AKBULUT	DOĞAN

KARŞI OY

03.11.2015 tarih ve 29521 (mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 25.01.2016 gün ve E: 2015/974, K: 2016/22 sayılı kararında belirtmiş olduğum düşünce doğrultusunda sayın çoğunluğun görüşüne katılamıyorum. 26.9.2016

ÜYE
Süleyman Hilmi AYDIN